

פנייה ל'ועדה לבדיקת אירועי המערכה בלבנון 2006' (ועדת וינוגרד)

בקשה לחקירה:

הסבת צה"ל מיעודו ב'התנתקות' – כגורם בכשל הצבאי במלחמת לבנון השנייה

מאת

'צוות לבדיקת ההכנה המנטאלית של צה"ל לביצוע ה'התנתקות'¹

1. הפנייה

תמצית

ה'התנתקות' עשתה 'שינוי יעוד' לצה"ל: העבירה את מרכז הכובד, מצבא שלוחם באויב, לכוח שיטור שתכליתו גירוש אזרחים (יהודים) מבתיהם. הסבה זו התבצעה ב-18 חדשי ההכנה למעשה ובמהלכו, וגרמה נזק משמעותי ליכולת הלחימה של צה"ל. באושיה ניכרו במלחמת לבנון השנייה, והיו מסיבות הכשל במלחמה זו. לכן, יש לחקור לעומקו את הקשר בין שינוי יעוד זה לבין הנהגת צה"ל ללחימה, ולהפיק לקחים בהתאם.

עיתוי

הבקשה לחקירת השפעות הסבת צה"ל ב'התנתקות' לכוח שיטור לגירוש אזרחים יהודים, מוגשת אמנם לאחר גמר חקר השלבים שקדמו למלחמה על ידי הוועדה [1]. הסיבה היא, שחומר קריטי, ששופך אור על משמעויות ההסבה הזאת ללחימתיות של צה"ל, נחשף רק לאחר גמר השלב הנ"ל בוועדה. עם זאת, ברור שלאור חשיבות הנושא, "מוטב מאוחר".

---

¹ חברי הצוות (לפי א"ב):

רות איזיקוביץ, ד"ר גדי אשל, בעז העצני, ד"ר רחל טסה, תנה להבי. הערות: אביתר בן-צדף.

2. מסגרת הבחינה

רקע

בדין וחשבון החלקי של הדוח הגלוי של "הוועדה לבדיקת אירועי המערכה בלבנון 2006" מחודש אײר תשס״ז (אפריל 2007) - [1], עוסק הפרק הרביעי במוכנות צה"ל למערכה בלבנון. מוכנות זו נבחנה בדוח בהיבטים טכניים-מקצועיים שונים, בעיקר בזירת הצפון. נושאי הבחינה כללו את התפיסה האיסטרטגית בחזית הצפון מאז הנסיגה החד-צדדית בשנת 2000, וציינו את השינויים שעבר צה"ל בתפיסת הלוחמה בשנים 2000 - 2006. שינויים אלו הולידו "ראש" חדש בצה"ל: במקום ניצחון על בסיס כיבוש שטח והשמדת אויב, תפיסות לוחמה וניצחון חדשות. תפיסות מסוג "מלחמה מוגבלת בעצימות נמוכה". בהמשך, בא שינוי משמעותי שנבע מהסבת העיסוק שעבר צה"ל ב'התנתקות'. שינויים אלו הסיטו תשומת לב, אנרגיה, תרגולות והתכוונות בצה"ל לכיוון לא לחימתי; במיוחד בדרגי הפיקוד. יתרה מזאת, הם השפיעו על דרך הלחימה של צה"ל ועל הדריכות לה.

מסגרת הבחינה

לכאורה, בחינה מתודית של שינוי בדרך הלחימה של צה"ל - אם היה, צריכה להיבחן החל ממלחמת ששת הימים. קשה גם לנתק בחינה כזו מכלל שינוי האתוס הציוני שעברה ישראל; שינוי בתרבות, בחינוך ובשיח המושרה על ידי התקשורת. וזה אך טבעי ש'תהליך השלום' בהכרח משפיע על 'מצב התודעה' של קצינים בכירים². תהליך השלום ופוליטיזציה בצה"ל, ושל צה"ל³.

אבל, מכיוון ש"תפסת מרובה לא תפסת", ומכיוון שב'התנתקות' עבר צה"ל שינוי דרסטי, שנראה כי השפיע ישירות על לחימתו במלחמת לבנון השנייה - בייחוד עקב סמיכות הזמנים ההדוקה בין שני האירועים, נכון להתחיל כאן. אין ספק שמשאבים, זמן ואנרגיה שהושקעו ב'התנתקות' ובהכנתה, באו על חשבון מוכנות לחימה, אך בכך אין די. יש לבחון את השפעת הסבת צה"ל לכוח שיטור על דרך פעולתו ולחימתו במלחמת לבנון השנייה, כשהדגש הוא על שינוי תפיסת הלוחמה והתודעה הלחימתית, ולא רק על משאבים פיזיים.

² זו גם דעת ראש ממד"ה (מחלקת מדעי ההתנהגות) לשעבר - אל"מ גדי אמיר, בראיון ל'מקור ראשון', 10.08.07

³ והרי אלופי שלושת הפיקודים כיום הגיעו לתפקידם לאחר שרות כמזכיר צבאי לראש הממשלה!

כדי לבחון האם יש קשר סיבתי מובהק בין הסבת צה"ל ב'התנתקות' לכשל בלבנון, יש לבחון שלושה מרכיבים. מרכיבים אלו מהווים, במידה רבה, שלשה שלבים בקשר המשפיע:

- א. האם אכן היתה הסבה של צה"ל מצבא לוחם, לכוח שיטור שעיסוקו גירוש אזרחים (יהודים) מבתיהם; הסבה בהיקף משמעותי ובשדרת הפיקוד בפרט?
- ב. האם אכן 'שרטה' הסבה זו את הראש הצה"לי לאורך זמן?
- ג. האם נראה קשר ישיר בין 'שריטה' זו לבין ההכנות למלחמת לבנון השנייה והתפקוד בה?

בחינה זו חייבת להיעשות בכל אחת משלוש החוליות המרכיבות את השרשרת, ובתקופה בה נעשתה ההסבה והשפיעה, כדלקמן:

חוליה א' מתייחסת ל-'הכנה המנטאלית' בטרם ה'התנתקות', ובעת ביצועה בפועל, עד לסגירת מעבר כיסופים: הבחינה הנדרשת כאן: האם, ועד כמה, הוסב צה"ל ב'התנתקות' ובהכנות לביצועה, מצבא לוחם, לכוח שיטור שעיסוקו, תכליתו והכוונתו, גירוש אזרחים (יהודים)?

חוליה ב' מתייחסת ל-10 החודשים שבין סיום ה'התנתקות' לתחילת המלחמה, כאשר צה"ל החל להעמיק את הסבתו ל"דבר האמיתי" – ה'התכנסות', על בסיס הצלחת ה'התנתקות'. השאלה לגבי תקופה זו היא: האם ההסבה שעבר צה"ל ב'התנתקות', התנדפה בגמר המעשה וצה"ל שב ב-10 חודשים אלה להיות צבא לוחם, או שההסבה נעשתה 'טבע נרכש' - טבע לטווח ארוך. טבע שהשתחררות ממנו מחייבת תיקון אקטיבי, ואורכת זמן.

חוליה ג' מתייחסת לההתכוננות לקידום פני מלחמה בצפון והמלחמה עצמה, בצל ההסבה שעבר צה"ל. תקופה בחינה זו היא בין סיום ביצוע ה'התנתקות' ועד לסיום המלחמה. הבחינה כאן היא: האם ועד כמה, ניתן לקשור את ההסבה שעבר צה"ל ב'התנתקות', להתכוננות קונקרטיית למלחמה אפשרית מלבנון, ולניהול הקרבות במלחמה עצמה.

בתקציר בקשה זה, הבהקי תשובות לסדרת הבחינות דלעיל.

3. בחינת הקשר הסיבתי: 'התנתקות' - 'מלחמת לבנון השנייה'

חוליה א': האם, ועד כמה, הוסב צה"ל ב'התנתקות' לכוח שיטור מוכוון גירוש אזרחים (יהודים)?

שאלה זו מתחלקת לשניים: (א) עד כמה נעשה מאמץ מכוון ומודע להסבה זו (ב) עד כמה מומש ונקלט בפועל מאמץ הסבה זה. כמובן, ששינוי מהותי כזה בצה"ל מעלה את השאלה מי ואיך החליט על שינוי כה עקרוני: האם דרג מקצועי (פסיכולוגים!?) החליט על כך ללא ידיעת צמרת צה"ל, או, שזו החלטה מטכ"לית גורפת, או בכלל הנחתה מדרג מדיני? תורה של שאלה זו להיחקר לאחר מענה ברור על שתי השאלות הראשונות.

ובכן, כמוצג במסמכי צה"ל, צה"ל התארגן באופן מערכתי, מקצועי וכולל, לביצוע ההסבה, וביצע אותה בפועל, בהצלחה מרשימה. מסמכי היסוד בהם מפורטות ההכנה ותוצאותיה, הם:

1. ערכת הכנה צה"לית: 'הכנות מנטאליות למשימת ההתנתקות' – (להלן 'הערכה').
הערכה מכילה קובץ חוברות, קלטות ותקליטורים ומיועדת למגוון רמות פיקוד וחיילות. הוצאה על ידי מז"י, מפקדת זרוע יבשה), בחתימת אלוף יפתח רון-טל; יולי 2004 - [2]. בערכה, נספחים רבים שמטמיעים אידאולוגיה חדשה בחיילי צה"ל, תוך עדכון ההגדרות לגבי זהות המדינה, יעודה, הציונות וההיסטוריה.

2. חוברת שמסכמת בדיעבד את ההיבט הפסיכולוגי של ההכנה המנטאלית – 'פסיכולוגיה צבאית', גיליון 5, דצמבר 2006, (להלן: 'כתב העת'); שער ראשון של חוברת זו - עמ' 1-273 - הוא 'משימת ההתנתקות, מבט מבפנים', אוסף מאמרים, בעריכת סא"ל צור קרן, פסיכולוג זרוע היבשה - [3]. אוסף המאמרים שם מבהיר את המטרה - הסבת יעוד של צה"ל, ואת האמצעים להשגת מטרה זו. מובהר שם איך הובל צה"ל למשימה חדשה, שמלכתחילה מנוגדת לתכלית קיומו, לזהותו ולאמונת רבים מחייליו, וכיצד התגברו על אי-ציות ומחאות. בהמשך מפורט גם טיפול בקשיים נפשיים שעלו אצל חיילים שלקחו חלק בהכנה להסבה ובמעשה בפועל.

התארגנות צה"ל להסבה קדמה להטלת המשימה עליו על ידי הדרג המדיני. היא החלה מיד לאחר נאומו של רה"מ אריאל שרון בדצמבר 2003 בכנס הרצליה, בו הציג לראשונה את תכניתו שנקראה 'התנתקות'. בעקבות הנאום, כינס אלוף פיקוד דרום דן הראל, צוות למטרה סודית: התכוננות ל'התנתקות' [4]. התכוננות זו ראתה בהכנה מנטאלית מתאימה של צה"ל - מבעוד מועד - מפתח לביצוע ה'משימה'. ההתכוננות יצאה לדרך לפני שהממשלה או הכנסת דנו בנושא, לפני שנבחנה

חוקיותו, ולפני שהוגדרה תכולתו. הכול לכאורה ברוח "הצבא אינו בוחר את משימותיו". ראו [2] ו-[3], וכן את המאמר השני בכתב העת – 'חכמת הפיקוד בין העץ לציפור', וגם [3] עמ' 263. הצוות הסודי כלל פסיכולוגים צבאיים ואזרחיים, שנענו לבקשת הצבא להכין את ה'הכנה המנטאלית'. בראשות סא"ל צור קרן, הפסיכולוג של פיקוד דרום ואחר כך ראש ענף פסיכולוגיה צבאית של מז"ל. לדברי סא"ל קרן, "עבד הצוות יותר משנה לקראת ההתנתקות", וזאת לאחר שהיה ברור שהשינוי צורך זמן, ראו [3].

צוות הפסיכולוגים של מז"ל, ממד"ה (מחלקת מדעי ההתנהגות בצה"ל), ממד"ה משטרת ישראל, וביסל"מ (בית ספר לפיתוח מנהיגות), קבע שמטרתו היא "עיקור המנגנון הצבאי מיסודותיו המסורתיים" (ראו כתב העת - [3] עמ' 9). ובלשון מקצועית שם: הסבת צה"ל ל'כוח פצל"ם' - כוח ל'פעילות צבאית לא מלחמתית' שהוא "כוח שיטור בעידן הלחימה הפוסט-מודרני" (ראו כתב העת - [3] עמ' 17). ובמפורש: "תהליכי הכנה מנטאלית מועברים בצה"ל בעיקר לקראת פעילות נגד אוכלוסיה אזרחית יהודית" (שם, עמ' 268, בתוך "אני רוצה שהיחידה שלי תהיה אוטנטית וספונטנית"), וגם במאמר 'צבא נולד', היכן שמוגדרת משימת ההסבה: "יצירת מציאות צבאית חדשה... מבנה היברידי של תכונות ואיכויות מגוונות להכיל פרדוקסים", [3] עמ' 71-75. ההסבה התבטאה ב'ערכה' בהצהרה: "מדינת ישראל הינה מדינה דמוקרטית. הדמוקרטיה המערבית מבוססת על ספקנות, על הידיעה שאין אמת מוחלטת ושאינן איש היודע מהי הדרך הנכונה" - ראו [2].

במהלך הסבת צה"ל לכוח השיטור הנ"ל, גיבש צוות הפסיכולוגים זהות חדשה לצה"ל ושכתב את ההיסטוריה הציונית. שכתוב זה שזור באופן מסיבי בנספחי הערכה ומתועד אחר כך בכתב העת. כך מוגדרים מחדש זהותה של המדינה ("ההדותה של המדינה היא הביטוי ללאומיות של מרבית אזרחיה") - נספח 9 בערכה [2], [9], פרטי פרשת 'אלטלנה', ה'אמת' ("אין אמת אחת...") הנרטיב הציוני ("הסיפור הציוני בעיני האחר"), אויב ("האחר", לא האויב. בלבול פוליטי בו אויב הוא "partner"), משימות צה"ל ("משימות הצבא במצבי ערפול ועמעום") והמהות של 'ניצחון' ("תפקידו הברור [של החייל] כמגשים מטרתו האולטימטיבית של הצבא, דהיינו ניצחון, הופך עמום יותר" - [3] עמ' 74). ה'התנתקות' הוגדרה כ"כתופעה המורכבת ממאפיינים צבאיים שונים של צבא ושל פצל"ם.... כשהעיקרון... הוא יצור כלאיים...". ראו עוד בכתב העת [3] בעמ' 73-74 ו-243, וכן בנספח 2 בערכה [2], "משימות משתנות..."

הצוות תכנת את חיילי צה"ל למצב של שיח חדש, ניתוק רגשות, ביטול חשיבה עצמית וביצוע רובוטי של פקודות שמנוגדות ליעודם ולזהותם. תהליך ה"חינוך מחדש" שילב טכניקות מסוג "שטיפת מוח" (brainwash) ו"בקרת תודעה" (mind control), עם פיתויים כספיים: תנאי שירות משופרים, בונסים ו"תוספות מבצע" משמעותיות. כך, בצה"ל בלבד - לא כולל משטרת ישראל - הועתרו על חיילי הקבע צ'ופרים למכביר: ביטול 2000 פיטורין מתוכננים (ברובם מאט"ל, אגף טכנולוגיה ולוגיסטיקה), ימי כיף למשפחות, סיורים בלטרון, חדרים ממוזגים, מסעדות, ציוד חדש, מדים, פלאפונים, מגרשי טניס במחנות ההכנה למעשה וכד'.

לאחר גיבוש שיטת שטיפת המוח ("יצירת מנגנוני ניתוק רגשי", "חשיבה מתקנת", "ניתוק נפשי", "חיסון נפשי" וכד'), בנה הצוות מערכי הדרכה לכל דרגי הצבא, בכל מעגלי המשתתפים. המערכים כללו חומר כתוב, מצולם, מוסרט, מצגות, וכמובן תרגולות. החומר הופץ בכל צה"ל במסגרת 'הערכה'. ההסבה נכפתה על החיילים, ואלו שניסו להתגונן נשלחו לכלא או נענשו בדרך אחרת. חלק מהחיילים שעברו את תהליך העיקור הרגשי ובצעו את המעשה כנגד זהותם, סבלו או סובלו מטרואמות, ואצל חיילות אובחנה תסמונת אונס - ראו [7].

בתום 'המשימה הלאומית', סיכם צוות הפסיכולוגים את הצלחת הניסוי בחיילי צה"ל וההסבה, בכתב העת [3], ומפקדים החלו לפרסם את הצלחתם בכנסי ניהול פרויקטים אזרחיים וכנסים מקצועיים.

חוליה ב': האם ההסבה לכוח שיטור התנדפה בגמר 'ההתנתקות' או שנעשתה "טבע נרכש"?

- אינדיקציות לשאלה האם היתה להסבת צה"ל לכוח שיטור לביצוע ה'התנתקות' השפעה ארוכת טווח, ניתן לקבל באופן תוצאתי-נסיבתי. ניתן לבחון את היות ההסבה הזאת והמעשה עצמו מאורע מכוון (או העדר הנ"ל) בשני היבטים:
- א. האם, ועד כמה, נתונים חיילים ומפקדים לטרואמות מהמעשה
  - ב. האם, ועד כמה, נצרבו טכניקות ה'התנתקות' כ'שיטות לחימה' בקרב צה"ל המוסב

גם בבחינה זו, אין כהודאת בעל העניין - הפסיכולוגים שהכינו את ההסבה.

מלכתחילה, היה ברור למתכנני ההכנה המנטאלית וההסבה, שהחיילים ייצאו עם "שריטה" מה'התנתקות'. ראו גם כתב העת, [3], 'צבא נולד - צה"ל במשימת ההתנתקות', עמ' 44. זה גם מה ששזור בערכה - [2], לכל אורכה. ראיונות נרחבים עם חיילים וחיילות שהשתתפו במעשה, במעגלים שונים, מאששים זאת. כשה"שריטה" תואמת את רמת אינוסם להשתתף במעשה. עד כמה זה נגד את זהותם ואת תפיסת חייהם, יוצא באופן ברור מהראיונות המסוכמים ב- [7], במאמר של בעלי העניין עצמו - עושי ההכנה המנטאלית, בכתב העת, [3], 'חיילים בהתנתקות: דוחק, התמודדות ומשמעות מנקודת ראות של פסיכולוגיה חיובית'. נמצא, שאין הבדל מהותי בתפיסת המעשה בין שבוע לאחר המעשה לבין חצי שנה אחריו!

מסתבר גם שחלק ניכר מהמפקדים והחיילים לא השתחררו מרגשות אשם משתקים על חלקם במעשה, וברור שמצב נפשי זה פוגע בתפקודם ובתפקוד היחידה שבפיקודם. ראו סימוכין [7]. כך לדוגמא, התבטא מפקד אוגדה 36 - 'אוגדת ההתנתקות' - תא"ל גרשון הכהן, בניחום אבלים ב"שבעה" אצל משפחת סא"ל עמנואל מורנו הי"ד, ש"ה'התנתקות' היתה פשע נגד העם היהודי, ואני לקחתי בו חלק".

מענה לשאלה עד כמה בלבול טכניקות משטרתיות את הצבא הלוחם - עד למלחמה עצמה, אינו ישיר, מכיוון שברור שצבא מציג עצמו פורמלית כמוכן וכשיר לכל סוג משימה. אבל, אם מחברים את הנתון על השפעה כללית של ההסבה לטווח ארוך, עם הנתון המוכח שהיה הבדל מהותי בהתייחסות חיילים קרביים מול חיילי שרותים ל'משימת ההתנתקות' (ראו כתב העת, [3], המאמר 'חיילים בהתנתקות..') וסרטי תדמית "שמחים" של הלא-קרביים, [3]. מתברר, שמי שנפגע לאורך זמן הם דווקא הקרביים. יתרה מזאת, השילוב של אימון בטכניקה של הימום "אויב" ב'פלנקס' (ראו גם כתב העת [3], במאמר 'צבא נולד...') עם הטמעת טכניקה זו בצה"ל, בהכרח נוטעים שיטת לחימה לא-רלוונטית בקרב החייל הקרבי! השוני בתפיסת משימה משטרתית לעומת זו הצבאית, מומחש גם בהוצאה של אלבום ה'התנתקות' המפואר על ידי משטרת ישראל: שנה וחצי לאחר המעשה(!). זאת מכיוון שלכוח שיטור, זה מקור גאווה שאינו שוכך עם הזמן!

יתרה מזאת, אימוץ ההסבה שעבר צה"ל ב'התנתקות' כפצל"מ לטווח ארוך, והאופוריה בקרב הפיקוד הצבאי העליון שביצע את ה'התנתקות' (ומונה לצורך זה), יחד עם העלאת השלב הבא שלה - 'תכנית ההתכנסות' [10] כדגל הממשלה שנבחרה - הביאו לשחזור המהלכים המקדימים של צה"ל ב'התנתקות'. יחידות

במטה פיקוד מרכז החלו בעבודת מטה ל'משימה הלאומית' הבאה, והאג'נדה שהתקשורת הונחתה להשליט היתה: לא האם תהיה 'התכנסות', אלא האם תיושם במכה אחת או בשלבים... ופיקוד מרכז החל בהכנות... ראו ידיעות למכביר מיוני 2006. ראו לדוגמא, סיכומי מטה שונים של מכון 'ראות'⁴.

חוליה ג': השפעות ההסבה ב'התנתקות' על ההכנות ועל התפקוד ב'מלחמת לבנון השנייה'

צה"ל נכנס ל'מלחמת לבנון השנייה' בצל ההסבה שעבר ב'התנתקות' ועל סף שלב ב' שלה - ה'התכנסות'. יש לבחון לכן, את ההשפעה הישירה של אלו על ההכנות למלחמה ועל הלחימה. אכן, ההסבה ב'התנתקות' לא באה יש מאין, והקונספציה שהתפתחה בצה"ל במלחמה מול החיזבאללה - החל מהנסיגה בשנת 2000 - הקדימה לעיתים את ההסבה ב'התנתקות'⁵, אך כאמור, ה'התנתקות' היוותה נפילת מדרגה. כך, למרות קשיי "ביצה ותרנגולת", ראוי לבחון את השורש ל"הבנת" החיזבאללה והצדקתו, תבוסתנות ההערכות ב"קרתגו" מול ארוע חניבעל, ובעיקר, את נטישת המוצבים כדי למנוע חטיפה: מימוש עילאי של שדה הקרב הפוסט-מודרני...

לפני פירוט מידע עובדתי, ראוייה עדות בעל העניין - מוביל המטה של פרויקט ה'התנתקות' בצה"ל, והחתום על תכנית ההכנה המנטאלית - אלוף יפתח רון-טל, מפקד מז"י. בראיון לאחר המלחמה, בגל"צ, [10] ו-[11]: "העיסוק הממושך ביישום תוכנית ההינתקות מנע מהצבא להתכונן למשימה המלחמתית", ובהמשך: "הצבא הקדיש את מרבית זמנו להכנות להינתקות ולכן היתה פגיעה באימונים ברמה כזו שהיה צריך להוריד חלודה בימים הראשונים למלחמה בלבנון...". זה שמשאבי צה"ל סופיים אינו דורש כמובן הוכחה. רק להמחשה יצוין, שההגנה על גוש קטיף המופגז נדחתה מפני ההכנות ל'התנתקות': צה"ל נמנע מגיוס מילואים למבצע נגד המרגמות שהפגיזו את הגוש, כדי לשמור ימי מילואים לפעולה נגד התושבים (ראו כתבות בנושא, כגון חגי הוברמן, ערוץ 7, 30.12.04).

⁴ ידיעות וניירות מטה של מכון 'ראות' <http://reut-institute.org/Default.aspx?SubjectId=34&Page=2>

⁵ ראו ניתוח ד"ר בועז כהן לכשל התודעתי והמבצעי מ-26.08.2006 -

<http://www.dex.co.il/view.php?t=22487>

שניים מארבעה מפקדי האוגדות במלחמת לבנון השנייה - ארז צוקרמן (אוג' 366, 'עמוד האש') וגיא צור (אוג' 162, 'עוצבת הפלדה') היו שקועים ב'התנתקות' בשנה שלפני המלחמה. במידה רבה, גם קידומם בא בגלל הצטיינותם בה. השלישי - אייל אייזנברג (אוג' 98, 'עוצבת האש', שרת במעגלי 'התנתקות' יותר חיצוניים, אבל בבירור לא היה מנותק מה'התנתקות', והרביעי - גל הירש, הוא מאבות תפיסות הקרב הפוסט-מודרניות וערפולי הניצחון בצה"ל.

מלחמת לבנון השנייה אופיינה בכשלים ומחדלים רבים. כשלים אלו פורסמו בתחקירים של צה"ל ובידיעות תקשורת למכביר, וניתן להתייחס לכך כנתון, גם לפני פרסום דוח רשמי בנושא. להלן חמש בעיות מבצעיות בולטות:

1. העדר חתירה לניצחון
2. פקודות מבצע מבולבלות, לא ממוקדות ומשתנות בתזזיתיות כזו, שלא איפשרו להתכונן כראוי לקרב
3. נתק בין המודיעין שהיה לבין פקודות המבצע של הכוחות הלוחמים
4. שימוש יתר לא ממוקד בארטילריה: 160,000 פגזים, בהפגזת שטח, לא על אויב קונקרטי
5. בלבול האבחנה בין מחבלים לאזרחים ו'אזרחים' שמשמשים כמגן חי.

בכל אלו ניכרת מורשת ה'התנתקות': היד המכוונת של ההסבה לכוח שיטור-מוכוון-גירוש-אזרחים (יהודים) שעבר צה"ל ב'התנתקות'. להלן עיקרי הקשר:

1. העדר החתירה לניצחון התבטא בהססנות בהכנסת כוחות קרקע על מנת להשיג ניצחון קרקעי, ובפקודות להשתלטות על השטח בקרבות בולטים כגון בינת-ג'ביל. אלו קשורים בבירור למורשת ה'התנתקות'. הערפול המכוון של 'ניצחון' שזור ב-ערכה, [2], הוטמע בהכנה המנטאלית ומוכרז בכתב-העת - [3].
2. הגיוני לייחס את פקודות המבצע המבולבלות והמבלבלות לכך שהפיקוד העליון לא עסק באימון ללחימה אלא בשיטור, כל משך פרויקט ה'התנתקות, ובהמשך, כאשר נראה היה שהוא עומד להשתכפל ב'התכנסות'.
3. מודיעין שדה מדויק היה בשפע; לפני המלחמה, ובלחימה עצמה. מודיעין שהושג באמצעים מתקדמים. אך מודיעין זה לא עבר לכוחות. להיעדרו חלק מכריע באי-התקדמות ובאי-כיבוש שטח. גם כאן ניכרות טביעות ה'התנתקות': המודיעין שהוכן שם, כלל תיק מפורט על כל משפחה, על החממות שלה, על הבית ועל מוסדות החינוך בהם לומדים הילדים. ההכנה וציוות הכוחות נעשו לאורך תקופה ארוכה, והרגילו לימוד של עבודת מודיעין שונה לחלוטין מהנדרש במלחמה של צבא באויב.

4. השימוש הפזרני והלא ממוקד בארטילריה ניסה לשחזר את השיטה בה הממו את מתיישבי הגוש וציבור תומכיהם: צעידה מסיבית בסך בחליפות מאיימות, כאשר המסה ממיסה את לב הנאחזים בביתם. מסה זו לא מהממת יעדים מבוצרים היטב, שלתוכם היא לא חדרה.
5. זיהוי אויב והבנת כוונותיו עוותו על ידי ההתרגלות למציאות שבה מעורפל בכוונה תחילה "אויב". במשימת שיטור מהסוג בה הועסק צה"ל ב'התנתקות' ואליה הוכן, ה"אויב" היה אזרח. אזרח, שהשוטר אמור לתת לו בעצם "שירות". הבלבול יצא במלחמת אמת, בה אזרח אויב שימש מגן חי לחיילים סדירים, או ששרת במשימות הטעיה והונאה.
- אשר ללוגיסטיקה: השפע הזמין לו הורגל צה"ל במבצע ה'התנתקות' המתוקתק - שפע פזרני ומפנק בכוונה תחילה (ראו שיטות הפיתוי ושטיפת המוח לעיל) פגם במוכנותו לאלתר ולהילחם על אמצעים שחסרו במלחמה.
- קישורי 'התנתקות' אלו למלחמת לבנון השנייה מוזכרים כאן 'על קצה המזלג'. באילוצי בטחון שדה וזמינות תחקירים מסווגים בצה"ל. עם זאת, דיים כדי לאשש את הקשר הברור להסבה לכוח שיטור ב'התנתקות'.

סיכום עד כאן

הקשר הסיבתי והנסיבתי בין ה'התנתקות' לכשלים במלחמת לבנון השנייה, מורה על הצורך בפתיחת חקירה מעמיקה בנושא. בחינה האם ההסבה שעבר צה"ל ב'התנתקות' לכוח שיטור מוכון גירוש אזרחים (יהודים), השפיעה באופן ישיר על הלחימה בלבנון. זאת, למרות שהנושא אינו פשוט ועוסק בתחום שלגביו אין הסכמה סוחפת: התודעה.

סימוכין

1. הדין וחשבון החלקי של הדוח הגלוי של הוועדה לבדיקת אירועי המערכה בלבנון 2006 - ועדת וינוגרד, אתר הוועדה - <http://www.vaadatwino.org.il/reports.html>
2. ערכות הכנה צה"ליות 'הכנות מנטאליות למשימת ההתנתקות': חוברות, קלטות וערכת תקליטורים, למגוון רמות פיקוד וחיילות. מוצא ע"י מז"י, בהשתתפות ממד"ה, ממד"ה משטרת ישראל וביסל"מ, בחתימת אלוף י. רון-טל; צה"ל
3. כתב העת 'פסיכולוגיה צבאית', גיליון 5 דצמבר 2006; שער ראשון - 'משימת ההתנתקות, מבט מבפנים', עמ' 1 - 273, בלמ"ס, המרכז לפסיכולוגיה צבאית יישומית; אוסף מאמרים, עמוד השער בעריכת סא"ל צור קרן, פסיכולוג זרוע היבשה
4. 'על תבונה ורגישות', אלכס פישמן, 'ידיעות אחרונות', 19.8.05
5. הגירוש בעיני מבצעיו - והלקחים שעלינו להפיק', דיון שנערך לסיכום ה'התנתקות' במשכנות שאננים, ירושלים, רישום פרוטוקל ע"י ד"ר יואל אליצור. חלק מהדיווח מופיע באתר'קהילה אמונית', 30.10.05, <http://he.manhigut.org/content/view/1964/140>
6. מפקדת קצין חינוך ראשי, ערכת הסברה למפקדי צה"ל - היערכות ל'שבת אחים', תשס"ה 2005
7. 'הגוש נשאר בפנים', כתבה ב'הארץ' על סדנא שמעבירה הפסיכולוגית דניאלה שבאר-שפירא, ל'מפנים', 15.09.2005.
8. שמחת הפינוי: תעוד עצמי גדוד נ"מ 'גלבוע' ב'התנתקות': <http://www.flix.co.il/tapuz/showVideo.asp?m=1246876>
9. נספח 9 ל'ערכה': ערכת הסברה למפקדי צה"ל: הערכות ל'שבת אחים': המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל; כולל סימולציה לנאום רה"מ, ערכת הסברה מספר 1, תשס"ה, 2005
10. 'תכנית ההתכנסות', מכון ראות - <http://reut-institute.org/Publication.aspx?PublicationId=94>
11. "ההינתקות גרמה להפסד בקרב", האלוף יפתח רון-טל בראיון לגלי צה"ל, 04.10.2006, תיעוד באמצעי חדשות רבים, דוגמא: באתר גל"צ-[msn](http://news.msn.co.il/news/StatePoliticalMilitary/Military/200610/20061004085933.htm): <http://news.msn.co.il/news/StatePoliticalMilitary/Military/200610/20061004085933.htm>